

A Jugoszláv Talajtani Társaság III. Kongresszusa

1967. június 5–8. között került megrendezésre Zadarban a Jugoszláv Talajtani Társaság III. Kongresszusa, melyet talajtani kirándulások előztek meg.

A kongresszus négy fő témakörben csoportosította a tanácskozás anyagát:

1. Az intenzív termeléssel hasznosított talajok problémái;

2. a hidromorf talajok problémái;

3. a pszeudoglej talajok;

4. a Karszt-vidék taljai.

Mivel a fenti szekciókból magyar szakemberek az első háromban vettek részt, érdeklődési körüknek, valamint a hazai vonatkozásban fontos kérdéseknek megfelelően alantiakban e szekciók anyagával foglalkozunk.

Az 1. szekció az intenzív termeléssel hasznosított talajok problémájával foglalkozott. Bevezető előadásában V. MIHALIC rámutatott, hogy mintegy 10 évvel ezelőtt kezdték meg a szántóföldek intenzív hasznosítását, ami feltételezte a nagy termőképességű fajták (búza, kukorica, cukorrépa) termesztését, a gépesítést, műtrágyák és növényvédőszer alkalmazását. Az intenzív termesztést kiterjesztették a gyümölcsösökre is, a rét- és legelőgazdálkodásban azonban csak kismértékben valósították meg. Hangsúlyozta az előadó, hogy az intenzív gazdálkodásra jellemző nagy anyagi befektetéseknek realizálódniuk kell a nagy termésben. A gazdaságosságot eddig nem mindig vették figyelembe, pl. a trágyadózisok megállapításakor vagy a talajművelés módjának megválasztásakor.

Az ebben a szekcióban elhangzott előadások elsősorban a trágyázással, a talajműveléssel és talajbiológiai kérdésekkel foglalkoztak, így például a foszfor-, kálium- és nitrogéntrágyák különböző talajokra gyakorolt hatásával, a különböző tápanyagszintek és a felvehető tápanyagok közötti összefüggéssel, a nitrogénvesztességgel stb. A vita során ismét felvetődött az a régi kérdés, hogy a talajt vagy a növényt trágyázzuk? Erre a kérdésre válaszul SZABOLCS hangsúlyozta előadásában, hogy természetesen elsősorban a

növények tápanyagigényét kell figyelembe venni, amikor a trágyadózisokat és összetételüket megállapítjuk, de a trágyaszerek eredményes felhasználásához nélkülözhetetlen a talaj tulajdonságainak ismerete.

Mint a magyar szakemberek előtt is ismeretes, az utóbbi évtizedben igen nagy jelentőséget tulajdonítottak a jugoszláv szakemberek az 50–60 cm mély szántásnak. Ezzel a témával a kongresszuson is részletesen foglalkoztak, ismertették a különböző talajtípusokon különböző mélységű műveléssel elért eredményeket. Az előadások rámutattak és a vita is aláhúzta, hogy a mélyművelés hatása csak a trágyázással összefüggésben és több éven át vizsgálható eredményesen. A csernozjomokon, az agyagbemosódásos barna erdőtalajon, a kelet-szerbiai szmolnica talajon végzett kísérletek egyaránt azt mutatták, hogy a művelés mélységének növelésével általában a termés mennyisége is növekszik. A nagyobb műtrágyaadagok alkalmazása esetén azonban rendszerint csökken a mélyművelés hatékonysága.

A szekció ülésen JASSÓ FERENC a genetikus talajterképezésről, GYŐRI DÁNIEL pedig a meszezés és az aktív mangántartalom összefüggéséről tartott előadást.

A szekció ülés javasolta, hogy a következő években még szélesebb körben kell vizsgálni az intenzív termesztéssel kapcsolatos talajtani és agrokémiai problémákat, s különösen fontos az öntözés hatásának vizsgálata.

A 2. szekció a hidromorf talajok problémáival foglalkozott. A bevezető előadást P. BLASKOVICS tartotta „A hidromorf talajok problémái Jugoszláviában” címmel. E szekcióban ezenkívül közel 30 előadás hangzott el, amelyek felölelték mindazon elméleti és gyakorlati eredményeket, amelyeket a jugoszláv talajkutatók az utóbbi években értek el. Ezenkívül számos külföldi talajtani szakember számolt be kutatási eredményéről. A szekció ülés előadásai bizonyítják azt, hogy a jugoszláv talajtani szakemberek a hidromorf talajok tanulmányozásával és azok hasznosításával igen sokoldalúan foglal-

koznak, komplex módon kívánják a témában felvetett kérdéseket megoldani. A szekció előadásait több témába oszthatjuk fel. E témák az alábbiak:

A hidromorf talajok genetikai és klaszifikációs kérdései körül csoportosult előadásokból megállapítást nyert az, hogy a hidromorf talajok kialakulásának és fejlődésének törvényszerűségeit az eddigieknél sokoldalúbban, részletesebben kell tanulmányozni, azok termelésbe vonása, illetőleg a racionálisabb felhasználásuk érdekében. Ennek elérésére több kutató részéről komoly törekvés nyilvánult meg. Ugyanakkor tapasztalható volt, hogy a genetikai talajosztályozás és térképezési rendszer hiánya miatt számos kutatási eredmény magyarázata nehézkes, illetőleg hiányos.

A hidromorf talajok meliorációs kérdései témakörében elhangzott előadások tárgyalták a hidromeliorációs kérdéseket, valamint számos talajjavítási problémával foglalkoztak.

A hidromorf talajok vízgazdálkodási kérdései témakörében elhangzott előadások foglalkoztak a talajok vízgazdálkodási tulajdonságaival, számos metodikai kérdéssel, elsősorban az öntözési lehetőségek figyelembevétele szempontjából. Egyes előadások egy-egy nagyobb földrajzi egység talajainak általános vízgazdálkodási jellemzését adták.

A hidromorf talajok mikrobiológiai kérdéseiről néhány előadás hangzott el. Az előadások felhívták a figyelmet a kérdés fontosságára.

Módszertani kérdések és egyéb metodikai vizsgálatokkal foglalkozó előadások a hidromorf talajok vizsgálatának modern, korszerű módszereiről számoltak be, s adták átfogó képét a kérdés jelenlegi állásának. Itt kell megemlíteni DARAB előadását is, aki a „Kicsérélhető kationok meghatározása a szikes és erősen meszes talajokon” címmel tartott előadást.

Figyelemre méltó volt F. P. ZAJDELMAN előadása, amelyben a Szovjetunió erdőzónájának déli részén elhelyezkedő podzolos hidromorf talajok geneziséről, klaszifikációs kérdéseiről és azok felhasználásáról számolt be.

A „pszeudoglej” talajokkal foglalkozó szekcióban a jugoszláv szakemberek 20 előadást tartottak. A külföldiek közül ebben a csoportban tartottak előadást Csehszlovákia, Románia, az NDK és a Szovjetunió szakemberei. A bevezető előadást JANEKOVICS tartotta, ebben körvonalazta a szekció által megvitatandó témakört. A bevezető előadás rámutatott arra, hogy korábban, de még ma is, a pszeudoglejes

talajokat parapodzoloknak nevezték. Az újabb adatok alapján indokolt önálló talajtípusként „pszeudoglej” néven elkülönböztetni.

A „pszeudoglej” talajtípus pontos meghatározásával kapcsolatban élénk vita alakult ki, melybe több külföldi résztvevő is bekapcsolódott (EHWALD, TAVERNIER, ZAJDELMAN, stb.). ZAJDELMAN szerint nem megalapozott az a vélemény, mely szerint a pszeudoglejes talajokat csak homokos közeteken kísérő podzolosodási vagy agyagbemosódási folyamat.

A nomenklátúra vita azt mutatta, hogy az eltérő földrajzi környezetben dolgozó kutatók más-más talajtulajdonságokat emelnek ki és tartanak jellemzőnek a pszeudoglejes talajok osztályozása szempontjából. Miután az egyes tényezők hatása adott esetben döntő lehet, ez az oka annak, hogy nem minden kérdésben sikerült közös nevezőre kerülni.

A továbbiakban a pszeudoglejes talajok fizikai és kémiai tulajdonságainak vizsgálata, valamint a talajok trágyázási és javítási kérdései kerültek megvitatásra. Négy előadás foglalkozott a pszeudoglejes talajok vízgazdálkodásának kérdéseivel (PEJOVIC, VLAHINIC, REZULOVIC és munkatársai, JAKOVLEVIC és munkatársai).

MIHALIC és munkatársai kísérletei szerint talajművelés és műtrágyázás hatására növelhető a pszeudoglejes talajok termékenysége meszezés vagy szerves trágyázás nélkül is. ANIC és munkatársai vizsgálatai szerint a Száva völgyében levő pszeudoglejes talajokon kukoricával végzett kísérletben a talajvíz: levegő viszonyának függvényében növekedett a termés. A műtrágyák közül a legjobb eredményt a nitrogén adta, a foszfor kevésbé volt hatásos és a kálium nem mutatott hatást.

BASOVIC és munkatársai Boszniában végzett kísérleteikben (búzával, kukoricával és takarmánykeverékkel) hároméves tartamhatás alapján megállapították, hogy a meszezés az első évben depresszív hatású volt, a második évben pozitív hatású, harmadik évben ellenben nem találtak szignifikáns differenciát a termésben. Megfigyelték, hogy meszezés hatására pszeudoglejes talajokon levélsárgulás és levélhullás is bekövetkezik a növényeknél, ami a szerzők szerint egyes mikroelemek hiányára vezethető vissza.

OKILJEVIC kísérletei szerint NPK + dolomit kezelés hatására szignifikáns termésmenövekedést kaptak Boszniában pszeudoglejes talajokon. Tiszta dolomittal

történő javítás nem mutatott hatást. Az NPK kezelés és az NPK + dolomit kezelés között 13% különbség volt az NPK kezelés javára, azonban a dolomitos kezelés a széna minőségét jelentősen javította a csak NPK kezeléshez képest. SAVIC és PETIJEVIC a műtrágyázás és meszezés hatására a talajban bekövetkező Zn-tartalom változásával foglalkoztak. PETROVIC és munkatársai a talajból a növény által felvett foszfor mennyiségét befolyásoló tényezőket vizsgálták pszeudoglejes talajokon. JANEKOVIC és PICHLER a talaj foszfortartalmának változását tanulmányozták és megállapították a mintavételből adódó szórás mértékét.

Mind a kongresszus, mind az azt megelőző és követő kirándulások jó alkalmat szolgáltatottak arra, hogy Jugoszlávia talajtani problémáit, a talajok racionális hasznosítását jobban megismerjék a résztvevők.

Fentiek mellett mód nyílt nemzetközi tapasztalateserére, miután a résztvevők közt több mint 50 külföldi szakember is szerepelt.

ÁBRAHÁM LAJOS, GYŐRI DÁNIEL
JASSÓ FERENC és SZABOLCS ISTVÁN

Érkezett: 1967. október